

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
Ünnep utáni napok kivételével.

Eszerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Eszerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatásáért
vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 16.

A választási készülődések első vasárnapja.

Köztudomású dolog, hogy a választások eredményét a választási készülődések idejére eső vasárnapok döntik el. A kortések ugyan izzadnak a közönséges hétköznapokon is eleget, de a munkanapokon nincs módjukban annyi népet gyűjteni össze, mint vasárnap. Azt az alkalmat, a mit erre a vasárnapok nyújtanak, fel is használják alaposan a jelöltek és kortések egyaránt. Tegnap, a választási mozgalmak első vasárnapján beszámoló és programbeszéd zajától visszhangzott az országnak ugyiszólván minden választókerülete.

A tegnapi nap választási készülődései közül elsőrangú esemény Ugron Gábor beszámolója. A múlt hét elején az a hír járta be az országot, hogy parlamentünknek ez a kiváló nagy alakja végleg visszavonul a politikai élet színteréről s nem vállal mandátumot, sőt jelölést sem sehol. Szombaton a Magyar Távirati Iroda azt a hírt bocsátotta világgá, hogy Ugron megváltoztatta e szándékát és vasárnap Szilágy-Somlyóra utazik, melynek jelölését elfogadja. Ugron tegnap el is ment Somlyóra, nagyhatású beszámolót is tartott, — de ismétellen kijelentette, hogy a jelölést nem fogadja el s máshol sem lép fel. A kerület ennek dacára is jelölte Ugron Gábort. Hír szerint Ugron engedett

az osztatlan bizalom e spontán megnyilatkozásának.

Másik politikai eseményszámba menő dolog a választási mozgalmak közt Tisza István gróf ugrai programbeszéde. A fiatal gróf feltűnő sokat foglalkozott a gönczi programbeszédrel és feltűnő, hogy Károlyi Sándor grófnak multkori kiméltellen támadására Tisza István gróf nagyon szelid hangon felelt és avval a kijelentéssel vet egyelőre véget a szenzációs szóharcnak, hogy hiszi és feltételezi Károlyi Sándor grófról, hogy őszintén ragaszkodik Széll Kálmánhoz s így programját is majd alárendeli a miniszterelnök programjának.

A fővárosi választási mozgalmaknak is akadt vasárnap egy érdekes mozzanata a Lipótvárosban, a hol ádáz személyi küzdelem dül Mezei Mór és Sándor (Schlesinger) Pál között. Mind a két párt bejelentette a jelölést Podmaniczkynek, Podmaniczky tudomásul is vette mind a két jelölést, de a Sándor-párthoz írt levelében mégis hozzá teszi, hogy a szabadelvű párt olyan tevékeny és nagy tehetségű tagját, mint a milyen Mezei, csak nehezen tudná nélkülözni. (!)

Ez a levél Mezeinek nem segített semmit, de úgy rebesgetik, hogy szenzációs folytatása lesz, kell is hogy legyen, mert azt bajos elhinni, hogy a levélnek erről a passzusáról Széll Kálmán tudott volna. Nem tudjuk elhinni, hogy Széll Kálmán ajánlaná annak a Mezei Mórnak a megválasztását, a kinek harmincz inkompatibilis állása van. A Sándor-pártiak

már felelték Podmaniczkynek, kinek szemére vetik, hogy levele utcai plakátokon diszeleg kortesfogás gyanánt.

A vasárnapi választási hírek közé tartozik az a királyi kegyelmes kézirat is, a mely *Bácsmegeye főispánját* eddig viselt állásától felmenti. Széll ugyan nem kevesebb mint két teljes tuczat főispánt menesztett már, de mindez még kevés ahhoz, hogy a választásokból homogén többséget nyerjen a kormány. Ugy látszik nem lett volna felesleges megduplázni ezt a számot, mert a homogén elemekből álló többség még egyelőre csak az álmok sorába tartozik.

Megyéinkben is két programbeszéd és egy beszámoló folyt le vasárnap, melyekről a következőkben számolunk be:

Tisza István gróf programbeszéde.

Ugrán vasárnap tartotta programbeszédét gróf Tisza István, akit a szabadelvű párt jelölt. Tisza grófot küldöttség hívta meg a gyűlésre, aki a jelölést elfogadta és programbeszédet mondott. Beszédében hosszan foglalkozott a hadsereg kérdésével és megvilágította a közös hadsereg szükségességét és előnyeit. Bebizonyította, hogy tizenöt millió forinttal róna reánk nagyobb terhet, ha önálló hadseregünk volna. Azt ő is kifogásolta, hogy a hadsereg felsőbb vezetésében a magyar elem nem veszi ki a maga részét. Programbeszédében vázolta a közéletet is, mely megkívánja, hogy még sok elmulasztott dolgot mihamarabb pótoljunk. Adatokkal bizonyította, hogy pénzügyi helyzetünk ma sokkal jobb,

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

K i e l.

Irta: Dr. B. G.

1901. február elsején.

Nem egészen két órára van szüksége a német express vonatnak, hogy a Hamburg és Kiel közötti 114 kilométert befussa. Még lelkünk telve van a hamburgi kikötő óriási ár-boczerdejének, kolosszális dockjainak, hatalmas elevátorainak és örökké füstölgő sudar gyár-kéményeinek képével, még alig nyugodtuk ki magunkat a vasúti kocsi kényelmes bőrfauteuil-jében s vonatunk már is berobog a kocsik mellett futkosó piros sapkás hordárok sorfala között a kieli nagy indóház üveges csarnokába. Kielben vagyunk, a legnagyobb német hadi kikötőben.

Büszkék is a németek erre az ugynevezett: »D—Zug«-ra, bár sokkal lassabban megy, mint Európa leggyorsabb villanyvonata: a pariscalais-i express, mely egy óra alatt 96 kmt száguld be, mégis azt mondják, hogy kényelem dolgában nincs párja. Mi magyarok csak mo-

solyunk a német sógor megjegyzésén, hiszen a mi gyorsvonataink már két évtized óta különbek és kényelmesebbek, no meg olcsóbbak is, de hát nem merünk vele eldicsekedni utitársainknak, mert kikacagnának; hogyan is lehetne Magyarországon, Ausztria egyik provinciájában, »im Lande der Kanászen, Juhászen und Jogászen« valami jobb mint Germaniában. Így hát bölcsen hallgatunk s még azon sem utközünk meg, hogy a vörös szakállas német kalauz még 2 márka pótdíjat szed be minden utastól az »elfoglalt helyért.« Ez egy kis zsarolás, de hát ne zúgolódjunk érte, ugy is hiába tennénk. Hogy higgyék továbbra is a derék szomszédok, hogy a »Kossuth-coupé«-t ők találták ki, mert nem akarjuk, hogy veres szakálluk mellett arczuk is veressé váljék, ha szégyenükre meghallanák, hogy nálunk még a személyvonaton is ilyen kocsik járnak, míg náluk csak a híres »D—Zug«-okon.

Alig lépünk ki a pályaudvarból az utcára, hol nyílt támadásnak vagyunk kitéve a sok szálloda és bérszolga részéről, egy pár lépés — és a keleti tenger partján vagyunk, a híres keleti kikötőben, mely nagy jelentőséget különösen azóta nyert, mióta megnyílt a »Vilmos császár csatorna«, melynek egyik bejárata

a keleti kikötő végébe nyílik. — Kielben van ezenkívül a két legnagyobb hadihajó gyár, melyek egyike a »Germania Werft« a dugsgazdag Kruppé, míg a másik az állam tulajdonát képezi.

E két gyár nemcsak a német haditengerészet számára dolgozik, hanem külföldi államok részére is fogad el megrendeléseket.

Mindig van 4—5 új hatalmas hadihajó munkában, vagy javítás végett egy uszó dockon elhelyezve. Most többek között éppen egy »Askold« nevű orosz hadihajót is javítanak, mely 4 hatalmas, feltűnően magas kéményével és hófehér színével már messziről megismerhető.

A Krupp gyárát féltékenyen őrzik. Belépti jegyet a megtekintésre csakis német állampolgárnak adnak, míg az állami hajógyárba idegeneket is bebocsátanak. — A gyár azonban a kikötőtől, a partokról is egészen jól látható, mivel oldalfalai egymástól 5—6 decziméter távolságra lévő óriási vasoszlopokból állanak; ugy, hogy az egész gyár egy nyitott kocsiszinhez hasonlít. A munkások ezrei dolgoznak mindkét gyárban s folytonos kalapálás, sürgés-forgás zaja tölti meg a környéket. A németek lázas tevékenységgel igyekeznek ten-

Választási zászlók és jelvények

a legolcsóbban
kaphatók ==

Badar Béni szijgyártónál

Olaszi, Fő-utca 400. sz.

mint annakelőtte volt. Tisza István beszédében foglalkozott a földmivelő és kereskedelmi érdekekkel is, amelynek kapcsán szólt Károlyi Sándor gönczi leveléről. Kijelentette, hogy Károlyi Sándor gróf szereplése csak egy magyarázatot tűr meg, hogy külön nézeteivel is Széll Kálmán politikájához akarja magát tartani, mert a másik magyarázat minden politikai érdekesnek arculcsapása volna: az, hogy Károlyi Sándor és követői *be akarják magukat a képviselőházba csempészni szabadelvű jelző, szabadelvű zászló* alatt, hogy ottan aztán a maguk régi törekvéseinek iparkodjanak érvényt szerezni. De hiszi, hogy Károlyi Sándor gróf *őszintén* vallja magát Széll Kálmán hívének, amelyből levonja azt a következtetést, hogy Károlyi Sándor gróf hajlandó a nézetkülömböset higgadtan, kölcsönös méltánylás, egymás jóakarátának, hazafiasságának, a mezőgazdaság érdekei iránt érzett igaz rokonszenvének kölcsönös elismerésével elintézni.

Nagy megütközést keltett még Tisza István hívei között is a *Beöthy Pál* cséffai főszolgabírónak azon intézkedése, hogy nem engedte meg, miszerint *Lóránt (Lőw) Dezső* 48-as képviselőjelölt szintén vasárnap tartsa meg programmbeszédét Ugrán. A kormánypártiak közül ezen erőszakoskodás miatt sokan átsaptak a függetlenségi párthoz.

A belügyminiszter megsemmisítette a főszolgabíró jogtalan intézkedését, de ez csak vasárnap estefele érkezett meg Ugrára, a mikor már nem tarthatták meg a programmbeszédét.

Tisza István grófnak az is apasztotta a hívei számát, hogy erőszakkal létesítette a két Körös közötti csatornát. A komádi választók azonban tömegesebben tömörülnek Tisza István köré, hálából azért, hogy keresztülvitte az új 60.009 frtos vashíd átvételét a vármegye által.

A váradai szoczialista jelölt programmbeszéde.

A nagyváradai szoczialisták jelöltje vasárnap megtartotta programmbeszédét. Mintegy 3000 főnyi tömeg hallgatta, akik között igen

sok gyerek volt, de kilencz-tizedrész 20 év körüli ifjúságból állott. A legpontosabb kutatásai sem lehetett volna azonban 30 szavazati joggal bíró embert összekeresni a rengeteg tömegben.

Felczéder Agoston képviselőjelölt majdnem két óra hosszáig hintette a maszlagot; mert jóllehet, hogy bevéde nem állott egyébből, mint piszkolódásból s igen sok helyen egyik szavával agyonütötte a másikat, azért tetszett a jelenlétnek. Beszédét igen ügyesen olyan hangon tartotta, amilyen minden szegény ember előtt tetszetős. Az állam adjon mindent, de a polgár ne adjon az államnak semmit.

A beszéd végével a tömeg a Marsailles-t énekelte s *Felczéder* vállon hozta a párttanyáig, amely az ipartestület épületével szemben levő Stern-féle cukrászdában van.

A közgyűlés és a programmbeszéd lefolyásáról a következőket írjuk:

Délután 3 óra előtt már gyorsan nőtt a tömeg a Szent László-szobor előtt.

Igen sok ifju vörös nyakkendő viselt, a rendet pedig vörös karszallagos ifjak tartották fenn.

Pont 3 órakor megindult a tömeg a tűzoltó őrtanya felé s pár percz alatt zsufolásig megtelt a tágas udvar.

Mielőtt a gyűlést megnyitották, egy öt tagu küldöttség hívta meg *Felczéder* a gyűlés színhelyére.

A közgyűlést *Győrfi József* elvtárs nyitotta meg s megalakították az elnökséget.

Elnök lett *Szabó Bertalan*, alelnök *Vantus Imre*, jegyzők *Szilassy József* és *Ehrenfeld Adolf*.

Majd felkérték *Felczéder* Agostont a programmbeszéd megtartására.

Felczéder Agoston körülbelül 30 éves, sovány alak. Beszéde tótos kiejtéstű.

Első sorban a sajtóval foglalkozott, a mely hazug tanokat hirdet, megvesztegethető Majd rátért az országgyűlés utóbbi öt éves ciklusára s piszkolta az országgyűlési pártokat s a vezetőket, akik csak a zsebükre dolgoztak, de nem a nép érdekében, hogy a hatás nagyobb legyen, odatárta az éhező hitvest, a beteg gyermeket, a munkája daczára is nyomorgó család apát. Rámutatott az inkompati-

bilitásra. Amíg az országház érdekszövetkezet, a szoczialistákra tolonczkocsi és börtön vár 18 és fél millió lakos közül csak *tízezernek* (!) van szavazati joga. A korrupció és reakció nagyobb nálunk, mint Ausztriában. Hangsúlyozta, hogy 1848-ban mennyire gondoskodtak az ország szegény népéről. Tisza Kálmán, Lepényi, Ugron, Apponyi, Bánffy a husos fazékhöz állottak. Főleg Tiszával, Bánffival és Kossuth Ferenczcel foglalkozott részletesen. Felemlítette Tisza Kálmán összes bűneit, a pihari pontoktat, amelyet szegre akasztott. Itt *felmutatott* a közönség derűtsége mellett egy *nagy horgas szegét*. Rámutatott az ex-lexre. Elesen bírálta Tisza K. politikai multját. Bánffyról is leszedte a tisztességet, de főként Kossuth Ferenczet piszkolta, gyalázta kocsis módon. A közönség előbb megéjenezte, aztán megabcszogolta Kossuth Ferenczet, aki szerinte elhárította a Tarnóczy gyárnál a murkások pénzét, aki megbecsteleníti atyjának nevét. Az obstrukciókor rajtaállott, hogy független legyen Magyarország s nem tette. Külömben jellemző a hallgatóságra az is, hogy *Petőfit* zajosan megéjenezték. — *Széll Kálmánt állatszelidítőnek* nevezte, a kinek egyik kezében korbács, a másikban cukor. Erősen kikelt a Bánffy-féle kivételes törvények ellen, amely csak a szoczialisták ellen lett megalkotva. Végül aztán előjlesztette a szoczialisták ismert programját s kérte, hogy szavazatukat adják rá.

Annyi bizonyos, hogy ilyen piszkolódó beszéd nem magyar emberhez méltó s ha valamelyik független érzelmű községben elmondja ezt, kiverik a józan gondolkozásu magyarok.

A programmpontokban az a legérdekesebb, hogy a nemzetiségek érdekében is felszólt s ebből kilógott a lóláb, hogy bármiként is boldondította itt-ott hazafias szólammal a közönséget, mégis rázudítaná erre a kevés magyarságra a nemzetiségeket.

A programmbeszéd vége felé kezdett csepegni az eső, a mire a közönség türelmetlenkedett.

Felczéder befejezte beszédét s a Marsailles éneklése mellett rendben szétoszlott.

A szoczialisták vezetői a párttanyául szolgáló cukrászdába vonultak.

Ezzel véget ért a nagy hühö. A választásnál úgy is kevés vizet fognak zavarni.

Beszámoló és jelölés Biharon.

— Kiküldött tudósítónktól. —

El nem tudták képzelni az emberek vasárnap Váradon, hogy mit akar az a két falusi szekér, melyben emberek lobogtattak zászlókat és a melyeken olvasható volt: *Eljen Kiss Elek szeretett képviselőnk!*

Hát azért volt, hogy elvigyék a szeretett képviselőt Püspökibe, Biharba és Kis-Marjába, a hol neki csak meg kell jelenni, látni és győzni. A többi a választók dolga, akik hogyan fogadták valamennyi helyen, majd alább el lesz mondva.

Ugyanazon nap tartotta meg és egyuttal befejezte beszámoló körutját *Rigó* Ferencz, a volt képviselő is Biharon. Rutkán lehet oly impozáns fogadtatást látni, mint vasárnap volt Biharon. 25 lovaslegényből álló bandérium lobogós ingujjal és árvalányhajjal feldiszitve, vonult ki Földvár mellé, követve 40 fehérbe öltözött leánytól, kiknek mindegyikének virágbokréta volt a kezében és hosszú kocsisortól. Oly pompás volt a virágdiszítés, hogy még a jóvak nyakába is koszorúk voltak akasztva.

Megérkezvén *Rigó* Ferencz, *Marjay* Alberti pártelnök üdvözölte, mire előlépett *Végh* Erzsike tanítóné és kedves lelkesítő beszéddel szólította fel *Rigó* a küzdelemre, egy remek szép virágsokrot nyújtott át neki. A leirhatatlan lelkesedés és hatás után, mit a

geri flottájukat a francia hajóraj rangjára emelni, különösen azért, mióta II. Vilmos császár kimondta, hogy »Unsere Zukunft liegt auf dem Wasser.« S a mióta az erélyes imperator már többször szembe is szállt parlamentjével, hogy e hajók építésére szükséges horribilis összegeket megszavaztassa. Mindennek daczára nagyon sok idő fog beletelni, míg Németország utoléri riválisát, mert egy-egy hadihajó építése éveket vesz igénybe s a legolcsóbb is 4-5 millió márkába kerül. Krupp ur pedig nem hiába fizet temérdek millió márká jövedelmi adót a német állam kasszába s sokkal különb üzletember, sem, hogy a német államon kívül más államok megrendelését el ne fogadja. Csinál ő Kinának is csatahajót, csak fizessék meg az árát. Az mellékes, hogy esetleg az ő gyárából kikerülő ágyuk fogják okádni szörnyű torkaikkól a német katonákra a gyilkos halált, mint már ez a legutóbbi kínai expedíciónál is előfordult, első az üzlet, mondja Krupp ur, ha szabad volt Chamberlainnak, az angol miniszternek puskagolyót szállítani családi gyárából a búroknak, mért ne volna szabad nekem hadihajót készíteni a kínaiaknak, aki még csak miniszter sem vagyok.

A kieli kikötő vizeiben állandóan ott horgonyoz egy néhány német hadi- és iskolahajó. ezeknek megtekintése a nap bizonyos óráiban az idegeneknek is meg van engedve s ilyenkor egy matróz kalauzolása mellett be lehet járni ezen uszó váraknak minden zugát. Midőn közel a megtekintés ideje, a partról 40-50 kis csolnak indul meg a mély vizekben hor-

gonyzó hajók felé, telve idegenekkel és kíváncsiakkal. Magas kötélbágcson kell felkuszni a hajó fedélzetére, hol már több matróz vár a látogatókra, hogy őket elkalauzolja. Borralát in natura nem szabad nekik elfogadni, de midőn a hajó kántin elé mennek, mindig eldicserik, hogy milyen pompás hideg sört mérnek a csinos sárgaréz lemezekkel kirakott sőtésben s hogy az milyen olcsó, csak 10 Pfenning egy nagy pohár. Természetes, hogy az idegenek közt mindig akad 3-4 ember, ki érti a célzást s megkóstolja a hideg árpa levét, s hogy e közben a kalauzoló matróz torkán is lecsuszik 3-4 pohárral, melyet persze a világeért se engednének az idegenek a szegény matróz által kifizettetni, az még természetesebb. Hiszen szegénynek — mint elpanaszolja — csak 20 Pfenning a napi zsoldja, meg különben is nehéz a szolgálat. — Nekem ugyan erős a gyanum, hogy a kántinos is juttat ezekért a vizitekért a matróz urnak valamit, de ez meg a legtermészetesebb.

E hajóban a legpedánsabb tisztaság mellett a legszigorubb katonai fegyelem uralkodik. Ragyognak is a hosszú fényes acél ágyúcsövek, akárcsak ezüstből volnának s a fedélzet tölgyfa padlója folytonos mosás alatt áll. A konyhában, a legénységi szobában fel s alá járkál a szolgálatban álló őr matróz kivont bajonettel, de töltött fegyver nélkül; kissé komikus látvány ugyan a megtermett matróz, kezében egy jókora bicskányi gyiklesővel, de nagy a repestusa emigy is.

(Vége köv.)

kisasszony beszéde kellett, valóságos virágos5 hullott Rigóra, beborítva ugyszólván az egész kocsi. Ezután folytonos éljenzés közt vonultak be a község házára, a hol zeneszó mellett fogadta a nagyszámban összegyűlt polgárság.

Mehes Lajos üdvözlő beszéde után megtartotta Rigó másfélórás beszédében beszámolóját. Vázolta a lefolyt országgyűlést, a közösséges viszonyt a quota révén ránk nehezedő terheket, az államháztartást és általában véve mindenre részletesen és tárgyilagosan kiterjeszkedett. Fejtegette és követelte a progressiv adórendszer és a létminimum behozatalát. Beszédét a zajos és lelkes éljenzések gyakran szakították félbe, mely után zene és énekszóval valóságos diadalmenetben vitték a község utcáin testvérénél Rigó Lajosnál levő szállására.

És... alig csendesültek le a kedélyek jón Várád felől egy négylovas fiakker hintó, és ül benne egy volt főszolgabíró. Futó tüzlént terjedt el a híre, hogy megjött Kiss Elek híveinek élén és kifejtve programját, megköszöni a neki felajánlott függetlenségi jelöltséget.

Meg is kezdte beszédét:

- Köszönöm a meghívást és...
- Éljen Rigó Ferencz!
- Abczug Kiss Elek!
- Nem kell pártbontó!
- Éljen Rigó Ferencz!

Kiss csak hűledezik és töröli izzadságtól gyöngyöző homlokát. Vár, vár, vár... de hiába vár, mert erre meg a nóta hangzik fel:

»Ki Kiss Elek borát issza
Orrán-száján jöjjön vissza!«

És nem is tudott beszélni. Mert ugyan beszélt ő, de szavaiból csak egyes »népért élek« stb. frázisokat lehetett kivenni azt is azoknak, kik közvetlen közelében lehettek, a többi elnyomta a fenn olvasható tetszés nyilvánítás. Nem telt bele tíz perc, a jelölt kiönszen menekült ki, az abczugolók sorfala közt a község házából. Hívei, voltak úgy 10-en, mit tehettek mást? Idefelé fordították kalapjukon a szeretett képviselő tollát és igyekeztek még a jelölnél is hamarabb csendes hajlékukba jutni. Igazán dicséretes, hogy ilyen állapotban tettelegességre nem került a dolog.

*

A kerület függetlenségi és 48-as pártja délután tartotta meg a jelölő gyűlést. A szomszédos községekből impozáns számmal jelentek meg a választók. *Surányi* Lajos ev. ref. lelkész indítványára először is a tisztikart alakították meg, elnöknek *Hornyánszky* Pál földbirtokost, jegyzőül *Borbély* Lajos tanítót választva meg. Választottak még négy alelnököt és minden községből négy bizalmi férfit. Ezután *Szokolay* Béla lelkész a megbotránkozás hangján jelentette ki, hogy akadt ember, ki nem kérve fel senkitől fellép függetlenségi programmal, nem jelölve sem a központ, sem a kerület által, csak hogy a párt egységét megbontsa.

A választókerület polgárai magukévá tevén szónok szavait, *Szabó* Károly n.-kereki-i ref. lelkész indítványára jelöltül újból *Rigó* Ferenczet kiáltották ki, ki az érte ment küldöttség élén megjelenve, megköszönte a bizalmat és hatalmas lelkesedés közt a jelöltséget elfogadta.

A hangulat után ítélve Rigó megválasztása feltétlen biztosra vehető. Kiss Elek részén nagyobbára a multikori kormánypárti szavazók vannak, hogy az oláh községek az ő részén lennének, megczáfolta a Rigó Ferenczet jelölő gyűlésen megjelent két gör. keleti lelkész.

A néppárt jelöltjei.

A megindult választási mozgalmakban igen tevékeny részt vesz a néppárt, mely több mint száz kerületben állított jelöltet. Eddig a következő jelölések történtek:

Alsó-Kubin: (Árva m.) Abaffy Ödön.
Aranyos-Maróth: Linek Lajos.
Bodajk: Kéthy L. dr.
Bazin: Hrabovszky (generális).
Bobró: Zmeskál Zoltán.
Baksa: Darányi F. dr. (Pécsi ügyvéd).
Bitte: (Trencsén.) Teszelszky József.
Csorna: Rakovszky István.
Csik Szt.-Márton: Ladányi M.
Dunaszerdahely: Rajcsányi dr.
Dorog: Perczel B.
Észterháza: Molnár János.
Érsekújvár: Kovács Pál.
Félegyháza: Buzáth F.
Galgóc: Gager Miksa.
Gyergyó-Szt.-Miklós: Orbán János.
Győrsziget: Szabó István.
Ipolyság: Zlinszky János.
Illava: Cocholusz V.
Keszthely: Somsich Béla dr.
Kecskemét: Kaas Ivor II. és I. Rakovszky I.
Köbölkut: Bonitz Ferencz.
Kismarton: Zichy Nándor gr.
Köszeg: Kincs István.
Letenye: Szűllő Géza dr.
Lövő: Páder R.
Magy.-Óvár: Dr. Landauer N.
M.-Szt.-János: Kubina J. dr.
Mező-Kövesd: (Borsod) Kálmán Károly.
Nagy-Károly: Báthory István.
Németújvár: Dr. Semadam.
Nagy-Kanizsa: Zichy Aladár.
Nagy-Tapolcsány: Zmeskál Z.
Nagymarton: Tálos dr.
Ó-Lubló: Pirhalla (plébános).
Pétervásár: Komáromy István.
Privigye: Ernszt Sándor.
Feér: (Győr) Jankovits Béla földbirtokos.
Pinczehely: (Tolna) Szücs József.
Rózsahegy: Palugyai Gyula alispán.
Rum: Buzáth Ferencz.
Ráczalmás: Szentiványi Károly.
Sárvár: Forster Ottó.
Somlyó-Vásárhely: Meszlényi Pál.
Szabad Báránd: Zichy János gr.
Szabolcsa: Csernoch János dr. kanonok.
Szent-Endre: Nagy Sándor.
Szemecz: Gál Gyula (ezredes).
Szenicz: Valasek N.
Szombathely: Major Ferencz.
Tovarosiva: (Bács) Dr. Adamovich ügyvéd.
Vágújhely: Bieliczky Jusztió.
Vác: Bossányi György.
Verbo: Chalibogovszky Sándor lovag.
Zalaegerszeg: Farkas József.
Zsámbokrét: Rakovszky J.
Zirc: Major Ferencz.

Nyugalmozott főispán.

Ő *Felsége* a belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnök előterjesztésére báró *Vojnits* Istvánt *Bácsbodrog* vármegye és *Zombor* szabad kir. város főispánját saját kérelmére állásától felmentette; s ezen alkalomból, hasznos szolgálatai elismerésül a *Szent István-rend* *hispresztjével* tüntette ki.

A »legszigorubb takarékoság.«

A pénzügyminiszteriumban már összeállították a jövő évi költségvetést, melynél a legszigorubb takarékoság elveit igyekeztek szem előtt tartani. Erre vall az is, hogy — hir szerint — a földmívelésügyi miniszterium azzal az utasítással kapta vissza előirányzatát, hogy azt mérsékelje, még pedig *a tisztviselői jutalmak és segélyek lehető legkisebb összegre szorításával* s a beruházások takarékosabb előirányzásával. — Bizony szomorú dolog, hogy

a takarékoságot megint a türehetlen anyagi helyzetben élő tisztviselők jutalmain és segélyösszegein akarják kezdeni. Hogy most így járjanak el, annak csak akkor volna értelme, ha már elhatározták volna a tisztviselők fizetés-emelését. De ha nem határozták el s mégis a tisztviselők jövedelmein akarnak takarékoskodni — ez már igazán veszedelmes módszer lenne.

Választási mozgalmak.

A közelgő képviselőválasztások alkalmából országszerte szervezkednek már a pártok, melyekről az alábbi tudósításokban számolunk be:

Dombóvár, szept. 16. A szakcsi kerület szabadelvű pártja nevében Döry József pártelnök vezetése alatt 200 tagú küldöttség kereste fel Kammerer Ernőt tolnaszántói birtokán, hogy újra felajánlja neki a jelöltséget. Kammerer megköszönte a bizalmat és elfogadta a jelöltséget. Csütörtökön tartja programbeszédét Dombóváron. Az Ugroa-párt jelöltje Bartók Lajos.

Sárospatak, szept. 16. Sátoralja-Ujhelyen 19-én jelölő értekezlet lesz, a melyen Matolay alispán fogják jelölni. Matolay körül főleg az iparosok sorakoznak, míg ellenjelöltjét, Dókus Ernőt különösen a vidék támogatja. — A nagyszalai kerületben Nagy Sándor és Potoczky Dezső szabadelvűpárti jelöltek s Kovács Gábor függetlenségi jelölt állnak egymással szemben.

Kalocsa, szept. 16. A duna-pataji választókerületben eddig két jelölt van: Förster Aurél dr. Ugron-párti és Krasznay Ferencz dr. Kossuth-párti. Mind a kettő most járja be a kerület községeit. Kalocsán és Duna-Patajon, a két legnépesebb községben tegnap tartotta programbeszédét Förster Aurél nagy hallgatóság előtt. Kijelentette, hogy a függetlenségi párt 1884-iki programja alapján áll, hogy hiva az önálló vámtérületnek s annak, hogy a függetlenségi párt a delegációban is gyakorolja ellenőrző jogát. Kívánja Magyarország külön képviselőit, a tisztviselők fizetésének méltányos emelését a fölösleges állások megszüntetésével, az adórendszer tökéletes reformlását, az adó-létminimumot, továbbá autonómiát a katolikusok számára. Utána Battlay János pártelnök beszélt ajánlva Förstert.

Gödöllő, szept. 16. A gödöllői függetlenségi párt tegnap délután tartotta alakuló gyűlését Nyomárkay Kázmér elnöke alatt. A gyűlésen Olay Szilárdnak ajánlották fel a jelöltséget. Olay nyomban elmondta programbeszédét és holnap megkezdte körutját a kerületben.

Kecskeméten tegnap három jelölt tartotta programbeszédét, a negyedik, Rakovszky István táviratilag értesítette az alsókerületi néppártot, hogy másutt van elfoglalva és programbeszédét máskor fogja elmondani. A felső kerületben a szabadelvű párt jelöltje Szeless József dr., a kinek programbeszédét tegnap hallgatták a választópolgárok. Ellenjelöltje Kovács Pál dr. jogakadémiai igazgató függetlenségi programmal, a ki szintén tegnap tartotta programbeszédét. Az alsó kerületben Rapcsányi István fővárosi tanár, a Kossuth-párt jelöltje mondott programbeszédet.

Szentes, szept. 16. A szentesi függetlenségi párt tegnap este Dienes Mártont jelölte. Mérey Lajos visszalépett. Dienes megválasztása bizonyos.

Ó-Becse, szept. 16. Tegnap délutánra Radovanovits György jelölése céljából gyűlés volt összehívva, a mely azonban résztvevők hiányában megtartható nem volt. A mai napra Vissay Károly közjegyző, Gombos volt képviselő, Paukovics Ottó táblai bíró és dr. Tripolszky János hívtak össze gyűlést, a melyen egy magyarok, mint a szerbek nagy számmal jelentek meg és Grünbaum Pál dr. ó-becsei ügyvédet kiáltották ki képviselőjelöltül Széll-párti programmal.

Nagy-Szent-Miklós, szept. 16. A nagy-szent-miklósi kerület szabadalvópárti választópolgárai tegnap délelőtti gyűlést tartottak, a melyen egyhanglag Nákó Kálmán gróf eddigi képviselőt jelölték. A gyűlésen 600-nál több választó volt jelen. Nákó elenjelöltjei Jeszenszky Géza dr. és Rónay Ernő. Nákó megválasztása valószínű.

Debreczen, szept. 16. A debreczeni szabadalvó párt vasárnap tartotta jelölő gyűlését, a mely az első kerületbe Körössy Kálmán drt, a második kerületbe Márk Endrét jelölte. A harmadik kerületben Szabó Kálmán és Dobiczky Sándor szabadalvópártijelöltek állnak szemben egymással. A függetlenségi párt jelöltje az első kerületben Thaly Kálmán, a másodikban Bakonyi Samu. A harmadik kerületben a függetlenségi pártnak nincs jelöltje.

Bernáth István jelöltsége.

Budapesten az I. kerületi választók Bernáth Istvánt, a kitűnő közgazdasági író lépeltették fel képviselőjelöltnek, a kitől lapunk is közölt mély tudásra s biztos élelátásra valló vezércikket. A népes jelölő gyűlésen Puky Gyula ny. táblai elnök az okok közül, amelyek miatt nem Falk Miksát jelölik újra, rámutatott Darányi megtámadtatására. Ezután Bernáth István elmondta programbeszédét, amelyben az ismeretes agrár törekvéseket fejtegette, meglek rokonszenven szólott a tisztviselők helyzetének javítására indult mozgalomról s Széll Kálmán programja hívének vallotta magát. Miután a miniszterelnöknek s báró Podmaniczkynek lelkes üdvözlő táviratot küldtek, Hegedüs elnök beszéde rekesztette be az értekezletet.

Hegedüs miniszter Kolozsvárt.

Kolozsvárról táviratozzák: Hegedüs Sándor miniszter vasárnap délután újból képviselővé jelöltetése alkalmából Schandl Mihály kolozsvári üzletvezető kíséretében ide érkezett. A miniszter fogadtatása rendkívül impozáns és lelkes volt. A pályaudvaron nagy közönség várta; Dörgő pártelnök üdvözlő szavára válaszul a miniszter újból megköszönte újból történt jelölését és ígérte, hogy egész erejével azon lesz, hogy háláját a város iránt lerója. Este bankett volt tiszteletére, melyen a miniszter hosszabb beszédet mondott. Részletesen nyilatkozott a hazai ipar és kereskedelem pártolásáról, a földmívelés fejlesztéséről s végül kijelentette, hogy a tisztviselők erkölcsi és anyagi helyzetének javítását mindig szíven fogja hordani.

Ugron Gábor jelölése.

Már említettük, hogy Ugron Gábor elállott azon szándékától, hogy visszalép a politikai pályáról. Szilágysomlyón fellép s vasárnap mondta el beszámolóját. Az új kormányelnökről elismerőleg szólt. Az új választás, a választási törvény alkalmazása talán megtisztítja a nemzetet. Elítéli a felekezeti harcot. Végül megköszöni a bizalmat és kijelenti, hogy több jelöltséget sehol sem vállal. A párt ezután Ugront akarata ellenére újból jelölte.

Barabás vasárnap délelőtti Mezőberényben, délután Gyomán mondta el programbeszédét. Megválasztását biztosra veszi.

TAJÉKOZTATÓ.

Szept. 18. A gazdasági egyesületi ülés d. u. 3 órakor.
Szeptember 18. Meggyűlés.
Szeptember 22. Második jubileumi körmenet; kezdődik d. e. 8 órakor a premonstreiek templomában.
Szeptember 26. Borsajti kiállítás Nagyváradon.
Szeptember 28. A Berettyó-társulat közgyűlése d. e. 9 órakor.
Szeptember 28. 29. Szőlő és borkiállítás Érmihályfalván.
Szeptember 29. Harmadik jubileumi körmenet; kezdődik d. e. 8 órakor a Szt. László templomban.
Szeptember 29. A négyelet közgyűlése.
Október 3. Képviselő választás Nagyváradon, a Sasban.
Október 19. 20. Lóverseny Nagyváradon.

A jogakadémia megnyitó ünnepélye.

Mint rendesen, ünnepélyes istenitisztelettel vette kezdetét a premonstreiek kauonok-rend templomában. A Veni Sanctét s a szent misét a jogakad. hitszónok és magántanár, Némethy Gyula dr. tartotta. A szertartás alatt, a melyen a tanári kar is jelen volt, a jogász ifjúság énekelt.

Pontban 10 órakor gyülekeztek össze a résztvevők az akadémia disztermében. A csekély számú vendégek között Rádl Ödön és Papp Miklós pénzügyigazgatót láttuk. A bibornokot gyöngékedése akadályozta a megjelenésben. Bozóky Alajos dr. igazgató nyitotta meg az évet lendületes, lelkesítő beszéddel, melynek egyes kiemelkedő pontjait az ifjúság éljenzéssel fogadta. A régi római remekírók életbölcselemi axiómáival telesztott vallásos és hazafias szellemet lehellő beszédet alább közöljük:

Mélyen tisztelt tanári kar!
Szeretett Akadémiai ifjúság!

Üdvözlöm Önöket Alma Materünk nevében! a mestereket is, a tanítványokat is!

A mi foglalkozásunk kétségtelenül igen nemes, de nem szűgyeljük bevallani, egyszersmind igen nehéz. A mennyire a korlátolt emberi elemnek megadatott, ki akarjuk fűrkészni az igazságot, hogy arra az emberi együttlét feltételeit alapítsuk, nemzetünk fennmaradását és kulturális haladását ugyancsak az igazság védpaízával biztosítsuk. Elménk korlátoltságának tudatában mindenekelőtt Istenhez fohászodunk, hogy — a midőn ismét munkához látunk — a mi gyarló erőinket szent segedelmével támogassa, belátásunkat fokozza, kitűzött célunkat elérni engedje, munkásságunkat kifogyhatatlan áldásában részesítse, mert az ő áldása nélkül minden erőlködésünk hasztalan és hiába való!

Egy új tanévet kezdünk. Az Isten házából jövet a saját falaink között gyülekeztünk, hogy abban az ünnepi hangulatban, a melyet bennünk életünknek ezen újabb fázisa kelt, tisztába jöjjünk magunkkal a ránk váró feladat igazi jelentősége felől.

Ne legyen egyetlen egy sem intézetünk tanítványai között, a ki nem tudja, hogy miért is van ő itt? hogy tulajdonképen mit is keres ő a tudomány eme csarnokában? hogy mi vár rá, ha majd itteni tanulmányait befejezve kilép az életbe? Azért vannak Önök itt, ifjú barátaim, hogy előkészüljenek az életre, hogy megszerezzék magoknak mindazokat az alapismereteket, melyek nélkül a jogi pálya egyetlen ágában sem boldogulhatnak, holott ha az itt rendelkezésükre álló időt és alkalmat jól felhasználva megszerzik magoknak az imént jelzett alapismereteket, méltóknak fognak Önök találtatni arra, hogy a haza fentartó oszlopaivá legyenek, a közügyek elintézése az önök kezébe téessék és hogy a nemzet önöket vezéreiként tekintse és tisztelhesse.

Uraim! ez szép és magasztos cél, senki sem mondhatja, hogy ezért a célért nem volna érdemes küzdeni, de én még tetézni óhajtom ezt a kétségtelen axiómát azzal, hogy azt állítom, hogy minden fiatal jogászember tartsa kötelességének, hogy a jogi képzettség lehető legmagasabb fokára törekedjék. Ez alatt azt értem, hogy a ki idején tudományt szerez, hozzon is magával nemes ambíciózt, mely szüntelenül arra sarkalja őt, hogy ha már tudományos pályára szánta el magát, hát ne érje be a felületes böngészéssel hanem tanulja meg alaposan mindazt, a minek megtanulására itt alkalma nyílik. Es rögtön kell itt megragadni minden alkalmat, ne ámítsa magát senki avval, hogy ráérünk arra még, mert minden egyes órának ki van mérve a maga anyaga, a mestertől pedig nem lehet kívánni, hogy egy-egy figyelmeztellen tanítványa kedvéért lassabban haladjon s az amúgy is szűkre szabott időt még fölösleges ismétlésekkel is megrövidítse.

Mi, tanáraik, azért vagyunk itt, hogy önöket tanítsuk, de habár legnagyobb örömmelkeljük abban, ha azt tapasztaljuk, hogy működé-

sünk eredményes volt, mert hasznos polgárokat neveltünk a hazának — azokért az ifjakért nem érhet minket gáncs, a kik mindennapi kötelességeiket elmulasztván eredmény nélkül hagyják el akadémiánkat. Egy régi közmondás azt tartja: ki mint vet úgy arat. Gondolják meg jókor, hogy visszaszerezhetetlen drága kincset pazarolnak el, ha az időt, s épen fiatalságuknak legbecsesebb éveit felhasználatlanul tetelni engedik — sed fugit interea, fugit irreparabile tempus.¹

A kinek nincs igazi hivatása a jogi pályára, vagy akinek, bár volna tán reá hajlama, de nincs inyére a folytonos tanulás, az ne is jöjjön ide, hanem menjen inkább másmerre, keressen magának más eletpályát, amelyen minden fáradság és megerőltetés nélkül boldogul, nem irigyeljük, ha ilyent megtalálnia sikerül, de ne akarja se magával, se másokkal egy percig se elhitegni, hogy a jogi pálya az egyedüli, mely csupa rózsával van telehítve, mely gondtalan életet nyújt a nélkül, hogy áldozatot követelne. A katonának, az orvosnak, a mérnöknek, a gazdasáztisznak, a papnak, szóval mindenkinek éveken át kell fáradnia, míg szorgalmas tanulás által céljához el bir jutni, csak a jogász volaa az, aki épp ellenkezőleg, léhaság, semmittevés, parádézás útján jutna el azokra a magas polczokra, amelyekről a nemzetet kormányozzák, a társadalmat irányítják, a kulturális haladás biztosítékait létesítik és folytonosan kiszélesítik! Egy fató pillantás tanrendszerünkre legott mindenkit meggyőzhet arról, hogy a mai kor jogásznak ugyancsak van mit tanulnia és hogy ugyancsak fukarkodnia kell az idővel, ha mindent jól és alaposan el akar sajátítani. Pedig ez még nem is minden, amire a jogásznak szüksége van, hanem éppen csak a minimuma annak, aminek tudása nélkül egyetlen biztos lépést sem képes tenni az életben. Összes köz- és magánéletünk mainap annyira bonyolult, hogy a felmerülő surlódásokat csakis az életviszonyok helyes ismerete és az azoknak szabályozására szolgáló jogoknak alapos tudása mellett egyesíthetjük ki és intézhetjük el a részrehajlatlan igazság követelményei szerint. Azért mondtam, hogy minden fiatal jogász embernek, a jogi képzettség lehető legmagasabb fokára kell törekednie; aki csupán azért jön ide, hogy pár év múlva azt mondhassa magáról, hogy jogvégezett ember s aztán türelmetlenül és meglehetősen hangosan követeli, hogy már most adjanak is neki kenyeret, tehát a maga személyét tolja előtérbe, az többnyire teljesen félreérti az igazi jogász hivatását és csak azoknak a számát szaporítja, kiket jogászproletároknak szoktak nevezni, mert nekik a kenyér a fő, s nem a tudomány, a kenyér a cél, a tudomány ellenben csak egyik eszköz ama cél elérésére és hogy ezt a célt is minél hamarabb elérhesse, megelégszik a tudományok csupa látogatásával, az előadásokat csak úgy immel-ámmal látogatja, tán nem is exacte, hanem csak úgy melleleg, a mikor éppen nincs más dolga, az előírt vizsgálatokat is nem becsvágygyal teszi le, hanem inkább csak lerázni igyekszik sőt az ekkép megszerzett jogvégeztséget akként értelmezi, hogy most már nem is kell neki többet tanulnia, hiszen már »elvégezte« »befejezte« az amúgy is hosszoru nyult(?) tanulmányait! Ne csodálkozzék az ilyen u. n. jogászproletár — szinte nehezemre esik és restellem e szót ajkamra venni — ha diplomája daczára nem tud zöld ágra vergődni, mert elállják az útját azok az igazi jogászok, kik elsősorban nem azt nézték, hogy minél hamarabb kenyérhez jussanak, hanem hogy magukat a közügy, a közjó előmozdítása szempontjából minél alaposabban kiképezzék mert tudásukat, képességeiket is a közügynek, a közjóknak kívánják felajánlani, jól tudván, hogy a midőn a közügynek tesznek hasznos szolgálatot, ezzel egyszersmind a saját javukat is mozdítják elő leghathatósabbban. A létért való küzdelem, ezt önök is fogják nem sokára tapasztalni, napról-napra nehezebbé válik, de higgyék el nekem, bármily nehezzé válik is, az igazi kvalitás, az alaposan kiképzett jogász, mert a társadalomra nézve nélkülözhetetlen, mindig fog érvényesülni.

¹ Virgil, Georg. III. 284.

Tehát használják fel jól a tanulás éveit, biztosítom önöket, hogy a tanári karon nem fog mulni, hogy önök a helyes uton haladjanak. Mi nagyon szívesen fogjuk önöket utbaigazítani, ha azt látjuk, hogy önök komolyan veszik hivatásukat, hogy igazán gyarapítani akarják ismereteiket és hogy eltökélt szándékuk magokat a haza hasznos polgáraivá képezni. De lássák be önök is, ifju barátaim, hogy a mi buzgalmunkat csak az önök ernyedetlen szorgalma és fokozatos előhaladása képes serkenteni, míg hanyagságuk és hanyatlásuk szemléltető reánk csak szomorítólag és iankasztólag hatna, mert akkor deum et operam pexderemus,¹ Önök pedig a hazára nézve ellennének veszve!

De a tanuláson kívül vannak még egyéb kötelességeik is.

Nemcsak eszöket kell kiképezniök, hanem szívöket is nemesíteniök. A kettőnek karöltve kell járnia. Legyenek bármilyen tudósok, a szívöknek sem szabad ám üresnek lennie.

Avagy honnan merítsenek erkölcsöt, valóságos, hazafiságot, becsületességet, jellem-szilárdságot, felebaráti szeretetet, áldozatkészséget, minden szép jó és nemes dolog iránt való felbuzdulást, ha nincs honnan vegyék, venni pedig csak a szívök mélyéből lehet s hogy majdan onnan elővehessék, előbb be kell oda raktározni mindezeket a jó tulajdonokat. Szerencsére éppen a fiatal kor erre a tevékenységre a legalkalmasabb, sőt mondhatnám egyedül hivatott, mert a tapasztalás azt tanítja, hogy a mit az ember fiatal korában megszokott, ahhoz ragaszkodik élemedett korában is, ha tehát fiatalon a jó szokja meg, rendszeren jó marad egész életén át, míg ha fiatal korában csupa rosszat veszen be az ő lelke, vénségében is gonosz lesz, mert ritkán jut azon lelkierő birtokába, mely a javulásához szükséges lenne. Tehát tanácsosabb a jóhoz, mint a rosszhoz hozzászokni, már azért is, mert míg az igaz embert minden körülmények között a világnak semmilyen kincséért meg nem vásárolható *lelki nyugalom* jutalmazza, addig a gonoszt léptenyomon a lelkifurdalás üldözi és nyugtalanítja. »Ha tisztességes uton jársz — mondja Seneca — hadd tudja meg mindenki, ha nem tisztességes uton, mi hasznod belőle, hogy senkinek sincs róla tudomása, ha te magad tudod?»² s ugyanezen bölcsnek megezőföhatatlan véleménye szerint a »rossz lelkiismeret világgossága valóban elviselhetetlen.«³

A szív nemesítésére szakadatlanul kell törekedniök, minden megállapodás, minden lanyhaság már is visszaesés számba megy, úgy hogy a keresztény morál nem alaptalanul igen súlyos bűnnek mondja már a jóra való restséget is.

Ne higgyenek uraim azoknak, akik Önöket avval ámitják — hogy oktalan kihágásait kimentik a fiatal koruk. Ez egyszerűen nem igaz. Fogadni mernék, hogy a fiatal gondolatlanság száz esete közül kilenczvenkilenczben az illetők nagyon jól tudták, hogy helytelenséget követnek el, tehát az ő eljárásuk inkább súlyosabb, mint enyhébb beszámítás alá esik, mert előre megfontolt szándékkal cselekedtek és módjukban volt a helytelenné fölsimert cselekedetet el nem követni. Ugyanezért nem lehet eléggé korán azt a szabályt követni, hogy a rosszra való csábításnak mindjárt kezdetben kell ellentállni (principiis obsta) a ki egyszer enged a kísértésnek, másodsor, harmadsor, századsor is fog engedni s így mintegy észrevétlenül rabja lesz a gonosz hajlamainak, ő belőle pedig egy megrögzött bűnös ember, a ki nem hogy utóbb megjavulna, sőt környezetét is megrontja. Video meliora proboque, deteriora regnor.⁴

A haladásnak egyik kétségtelen s a társas életben nélkülözhetetlen eleme a *műveltség*. Ezt is el kell önöknek sajátítaniök. Még a legnagyobb tudóstól is rossz néven vesszük, ha műveletlen. De a műveltség sajátzerű egy művészet, olyan sokoldalúak a követelményei,

hogy arra bajosan lehet valakit oktatni, hanem kinek-kinek önmagától kell magát abba beletalálnia, hogy külső megjelenésével, beszédével és egész modorával kellemes benyomást tegyen mindenkire, a kivel érintkezik. Meg kell fordulniök minél gyakrabban a művelt körökben és megfigyeléssel ellesniök, a mit a világ a műveltséghez tartozónak vél. A művelt ember rokon-, a műveletlen ellen-szenvet kelt maga iránt. A művelt ember rendszeren könnyebben ér céljt, mint a műveletlen. A művelt ember társaságát mindenki keresi, ellenben a műveletlent magára hagyják. A művelt ember példáját követendőknek, a műveletlen emberét kerülendőknek tartják. Már pedig a jogi pályán levők a legtöbb esetben olyan exponált helyet foglalnak el a társadalomban, hogy mindenki őket nézi és tőlük akar műveltséget eltanulni. Magyar ifjaktól meg épenséggel a nemzeti becsület követeli, hogy művelteknek mutassák magukat, mert hisz a mi rosszakaróink elégszer hangoztatják, hogy ázsiai barbárok vagyunk és nem méltók arra, hogy vezérserepet játszunk!

Különösen a fennálló törvények tiszteletében és megtartásában kell a jogászoknak előjárniök. Mert hogyan győzzük meg az embereket a rend szükségességéről, ha saját magunk sem respektáljuk azokat a szabályokat, melyeket mi jogászok a rend fentartása érdekében szükségességeknek hirdetünk. Akademiánkban is vannak a rend és fegyelem biztosítását célzó szabályai, melyek önöknek, midőn az intézetbe beléptek, kézbesítettek. Az akadémiai polgárok mindnyájan egyenjogúak, egyforma jogokat élveznek és egyforma kötelességeik vannak mindannyioknak; és ezen egyenlő jogait és kötelességeiket sem nyelvi, sem felekezeti szempontok nem alterálják, hanem minden joghallgató itt azonos bánásmódra számíthat. De mi, tanáraik is számítunk önöknek loyális magatartására, nevezetesen arra, hogy teljesen korrekt viseletök fel fog bennünket menteni az alól, hogy bárki fölött önök közül törvényt üljünk, mert mindenképen jobb, ha önök alkalmazkodnak a törvényekhez, mint hogy a törvényeket keljen önökre alkalmazni.

Ne feledjék el, hogy önöktől függ a mi drága hazánknak jövője boldogsága. Hisz látják, hogy nap mint nap ki-kidől nemzetünknek egy-egy erős oszlopa. Ki lép majd a kidőlték helyébe? Önökre vár ez az örökség. El tudnák-e viselni azt a keserű szemrehányást, hogy önök csak gyarló epigónok, képtelenek a haza megmentésére? Oh bocsássák meg nekem ezt az erős kifejezést, annyival inkább, mert nem hiszem, hogy önök kevésbé szeretnék drága hazánkat, mint magam. A mi közös lángoló hazaszeretetünk pedig kizárja ezt a sötét feltevést. Sőt ellenkezőleg, hazánknak továbbfejlődnie és virulnia kell. Ha mindnyájan nap mint nap sorakozunk kötelességünk teljesítésében, ha nem engedjük, hogy bárki is bennünket a kultrális haladásban fölmúljon, ha a művelt nemzetek kénytelenek elismerni, hogy földünknek ama részén, melyet mi immár ezer esztendő óta a mi hazánknak tartunk, melyet, úgy miként áldott emlékü őseink, az utolsó csepp vérünkkel is védeni készek vagyunk, más, mint magyar haza fönn nem állhat: akkor igazán virulni fog a mi hazánk! Ugy legyen!

Es ezzel az 1901—1902. tanévet megnyitom.

Az ünnepély második szereplője *Agoston Péter dr.*, az új jogakadémiai tanár volt, ki a *jogviszonyokban jelentkező erkölcsi mozzanatokról* tartott magvas, érdekes előadást.

A jogszabályok ugyan nem ölelhetik föl, nem foglalhatják össze az erkölcsiség összes követelményeit, mindamellett a jognak és erkölcsnek a legszorosabb viszonyban kell lenniök egymással s minden törvényhozás annál közelebb jut az eszményhez, minél alkalmasabb arra, hogy a népet az erkölcsiségre is nevelje, mert erkölcsiség nélkül ország fönn nem állhat.

E magas, ideális szempontból bírálta aztán felolvasó a polgári törvénykönyv tervezetét, a melynek egyes részletei, a családi, a kötelmi és dologi jogokra, valamint az elévülésre vonat-

kozók több helyen figyelmen kívül hagyják az erkölcsi mozzanatokot s e szempontból igen sok kifogás alá esnek.

Az érdekes szép felolvasás mindvégig leköltötte a hallgatóság figyelmét s a mint arról tudomást szereztünk, egyes szakférfiak igen nagy tetszésével találkozott. Egyébiránt lapunk valamely közelebbi számában egész terjedelmében közölni fogjuk.

A nagyváradai választás.

Október 3-án lesz a nagy nap, a mikor eldől a kérdés, ki lesz Nagyvárad képviselője. Zászlója mindedig csak Barabásnak van, Tisza-zászló még egy sincs kitűzve. Október harmadikán dől el, hogy kinek lesz több szavazója?

A választásokra vonatkozólag a h. polgármester a következő hirdetményt bocsátotta ki:

Dicsőségesen uralkodó *I-ső Ferencz József Ő császári és apostoli királyi felsége* az 1901. évi szeptember hó 9. napján kelt kegyelmes királyi meghívó levéllel a jövő 1901—1906-iki országgyűlést 1901. évi október hó 24-ik napjára Budapestre egybehívni kegyeskedett.

Ezen kegyelmes királyi meghívó azon polgári kötelességet szabja elének, hogy az egybehívott országgyűlésre képviselőt válasszunk.

Ebből kifolyólag Nagyvárad központi választmányja a nagyváradai választó kerületben az országgyűlési képviselő választásra határidőül 1901. évi október hó 3-ik (csütörtök) napjának délelőtti 8 óráját tűzte ki s a választás helyéül az *Ujváros városrészben levő Fekete Sas szálloda 20-ik számú szobáját és az emeleti hátulso éttermet jelölte ki.*

A választás vezetésére, valamint a szavazatszedésre vonatkozólag a központi választmány a következőleg intézkedett:

A szavazatszedésre két küldöttséget alakított.

A választás vezetésére *választási elnökül Mezey Mihályt* választotta meg, a ki egyszersmind az első szavazatszedő küldöttség elnöke is; *küldöttségi elnökül dr. Hoványi Gézát, helyettes elnököknek Mihelfi Adolfot és Reismann Mórt, jegyzőknek Istvánffy Istvánt és dr. Thury Kálmánt, helyettes jegyzőknek dr. Radó Ignáczt és dr. Wavrek Kálmánt választotta meg.*

A megválasztottak beosztása a következőleg eszközöltetett:

Az I-ső szavazatszedő küldöttséghez küldöttségi elnökül *Mezey Mihályt*; jegyzőül *Istvánffy István*, aki egyszersmind választási jegyző.

A II-ik szavazatszedő küldöttséghez küldöttségi elnökül *dr. Hoványi Géza*, jegyzőül *dr. Thury Kálmán* osztott be.

A helyettes elnököket és a helyettes jegyzőket a törvény értelmében a választási elnök fogja beosztani.

Mezey Mihály választási elnököt akadályoztatása esetén dr. Hoványi Géza küldöttségi elnök helyettesíti.

A központi választmány a városrészeket, valamint a szavazás sorrendjét az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 61. §-a értelmében a következőképen állapította meg:

Mezey Mihály választási elnök vezetése alatt működő szavazatszedő küldöttség előtt Nagyvárad-Olaszi-i, Nagyvárad-Váraljai és Csillagvárosi, a dr. Hoványi Géza elnöklete alatt működő szavazatszedő küldöttség előtt a Nagyvárad-Ujvárosi, Külvárosi és a Nagyvárad-Velencei választó polgárok fognak szavazni és pedig a Mezey Mihály elnöklete alatti küldöttség előtt a Nagyvárad-Olaszi-i és a dr. Hoványi Géza elnöklete alatti küldöttség előtt Nagyvárad-Ujvárosi választók kezdik meg a szavazást és aztán az előbbinél a Nagyvárad-Váraljai és Csillagvárosi az utóbbinál a Nagyvárad-Velencei választók folytatják a szavazást.

A választási eljárást a fenebb jelzett na-

¹ Plantus, Poenulus I. 2. 119.

² Si honesta sunt, que facis omnes sciant pei turpia, quid refut nomines scine, cum tu scias? Sen Epist. 486.

³ Gravis malae conscientiae lux est. Sen Epist. 122. 17.

⁴ Vid. Autam. VII. 20.

pon és helyen reggeli 8 órakor nyitja meg a választási elnök; a szavazás pedig reggeli 9 órakor fog megkezdetni és megszakítás nélkül folytatódik.

Képviselő jelöltet a kerület 10 választójának kell együttesen ajánlani; ezen ajánlat írásban legkésőbb a választás megnyitása után fél órával adandó át a választási elnöknek. Az ajánlattal egyidejűleg bizalmi férfi is jelölendő.

A választásnál szavazati joggal csak azok bírnak, akik az 1874. évi XXXIII. t.-cz. alapján az 1901. évre érvényes képviselő választások névjegyzékében fel vannak véve.

A szavazás nyilvánosan élő szóval történik.

Figyelmeztetnek a választók, hogy a választásnál fegyverrel vagy bottal megjelenni nem szabad. Ugyancsak tiltva van a választót a szavazásnál irányadólag utba igazítani vagy rábeszélni.

Ezekután elvárja és reméli a központi választmány, hogy Nagyvárad város polgárai alkotmányos jogait és szavazati joguk szabad érvényesítését azon törvény tisztelettel, férfias komolysággal és higgadtsággal fogják gyakorolni, amely Nagyvárad város polgárait ez ideig is minden alkalommal kitüntette.

Nagyváradon, a központi választmányának 1901-ik évi szeptember hó 13-ik napján tartott üléséből.

Rimler Károly,
polgármester-helyettes.

UJDONSAGOK.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Személyi hírek.** Dr. *Beöthy* László főispán Nagyváradra hazaérkezett. — *Szunyogh* Péter alispán a tranzverzális ut ügyében tegnap Berettyó-Ujfaluba utazott.

* **Az állami tisztviselők mozgalma.** Az állami tisztviselők helyzetének javítására megindult országos mozgalmak nagyvárad helyi bizottsága vasárnap délelőtt ülésezett a törvényszéken. Az értekezlet tárgyát a fővárosban f. hó 22-én azaz vasárnap tartandó országos kongresszusra való előkészület képezte. A budapesti központi bizottság által készített és a kongresszus elé terjesztendő memorandumot az értekezlet általánosságban elfogadta, azonban kimondotta azt, hogy kiküldötteinek utasítást nem ad, hanem az országos kongresszuson leendő magatartását legjobb belátásukra bizza. Egyben felhívja a helyi bizottság mindazokat a tisztviselőket, kik az elszállásolási kedvezményeket igénybe kívánják venni a tartandó országos kongresszuson, ezen óhajukat *Baróthy* Pál kir. albirónál, a bizottság jegyzőjénél jelentsék be.

* **Szabadelvű párt gyűlése.** Tegnap délután 4 órakor a *Kereskedelmi Csarnok*-ban a szabadelvű párt tagjai gyűlést tartottak, a melyen a választásokra vonatkozólag hoztak föl intézkedéseket.

* **Megnyitő-ünnep az egyetemen.** A budapesti Tudományegyetem új iskolai esztendejét vasárnap délelőtt nyitották meg ünnepiesen az egyetem disztermében; miután a tanárikar és az ifjuság ünnepi misét hallgatott az egyetemi templomban. A megnyitő ünnepen először *Kisfaludy* Á. Béla volt rektor vett búcsút szép beszédben az ifjuságtól, azután *Vécsey* Tamás, az új rektor mondta el székfoglaló beszédét, lelkes szavakkal buzdítva komoly munkára az egyetem polgárait. Végül *Concha* Győző, az új jogkari dékán fejtegette nagyhatású beszédben, hogy mi a szerepe az egyetemi ifjuságnak a nemzet életében.

* **Az első jubileumi körmenet.** Mária nevenapján, vasárnap ment végbe az első jubileumi körmenet Szent László városában. Az összes katolikus iskolák ifjusága és nagyszámu kath. világi közönség gyűlt össze reggel nyolczkor a székestemplomban, hol *Felser* Antal apátkanonok csöndes miséje után *Vinkler* József cz. püspök nagyprépost fényes segédlettel megindította a menetet, mely a Fő-utcán át a prem. kanonokrend templomába vonult, az olaszii plebánia templom ujjáépítés alatt levén. A kis templomba fájdalom csak egy kis töredéke juthatott be a nagy közönségnek, az iskolák ifjusága egyáltalán nem. Itt a nagymisé a prépost mondotta, szent beszédet, a jubileumi búcsuról, *Serly* Viktor olaszii káplán tartott. A körmenet innen ismét visszament a székesegyházba, hol ünnepélyes áldás fejezte be a szertartást úgy fél 12 óra felé. Gyönyörű szép idő kedvezett az ajtosságnak.

* **Doctor utriusque iuris.** Dr. *Szolnok* Jenőt, a nagyvárad kir. törvényszék kiváló képzettségű és szorgalmas aljegyzőjét szombaton avatták a kolozsvári tudományegyetemen az összes jogtudományok tudorává.

* **A küldöttség Barabásnál.** A nagyvárad függetlenségi párt küldöttsége, mely felajánlta *Barabás* Bélának a jelöltséget, tegnap utazott *Aradra*, ahol *Barabás* őket délután fogadta nagyon szívélyesen. Hozzájuk intézett szavaiban különösen kiemelte, hogy javítani fog a *tisztviselők helyzetén* — tehetsége szerint, — mert hiszen ő *ügyvéd és így* igen jól ismeri azok helyzetét és tudja, mily égető szükség van azok fizetésének rendezésére. Hangsúlyozta az iparosok helyzetén való javítást, *szíven viseli azok sorsát*, hiszen ő is iparosok gyermeke s ez — mint mondá — egy okkal több arra, hogy ezt kötelességének ismerje el. A jelöltséget köszönettel elfogadta.

* **Öngyilkos kertész.** Kellemetlen meglepetés érte vasárnap virradóra a nagyvárad káptalan egyik közszeretben álló érdemes tagját, *Andrássy* János kanonokot. Nemrég szolgálatába fogadott egy *Hável* János nevű Morvaországi embert s kertészül alkalmazta. Hável egy darabig végezte is a dolgát becsületesen, de talán beleunt, vagy mi? Elég az, hogy az utolsó napokon nem dolgozott, nem is volt otthon, vasárnap reggel pedig fél hét órakor a házbetiek különös látványra bukkantak: egy fán ott csüggött a kertész felakasztva, holtan. Nem volt már benne semmi élet mikor levágták. Cseh nyelven írt levelet hagyott hátra egyik rokona számára, abból talán majd kiderül, mi indította a derek morvát kétségbeesett tetteire? Egyelőre a hullaházba szállították; felboncolni nem fogják, miután a halál oka kétségtelen.

* **Háziezredünk itthon.** Mindenütt jó, de legjobb otthon! A hány város, annyi kis lány, — de azért mégis csak jobb a kantinos zsidónál borozni vagy Bleyer bátyánknál málnaszörpöt szopogatni. — Ilyesforma sóhajok közt vonult be tegnap a 37-ik gyalogezred Nagyváradra a hosszú gyakorlat után. Hajnalban érkeztek különvonattal Arad felől s vidám zenező mellett jó kedvvel, feszes tartással vonultak be a várba. Hat órakor érkeztek az öreg falak közé, melyek olyan sokáig voltak csendesek, kihaltak. Felállt a négy zászlóalj, »Imára!« vezényelt az ezredes; a tiszt kardok meghajoltak, a balkéz a sapkához repült s a zenekar ünnepi meghatóan szép akkordokkal fejezte be a hadgyakorlatot. Aztán ismét »Vigyázz! Zászlóalj, jobbra nézz!« A zászlót viszik helyére. Most már indulót játszik a zenekar, a századok között pereg mind a 16 dob, harsog mind a 16 kürt. Ezzel aztán a nehéz nagygyakorlatnak

csakugyan vége. Az öreg baka sarokba vágja kopott sapkáját s azzal a boldog tudattal akasztja szegre a puskát, hogy biz ő azt nem puczolja többet firer ur Bonczos parancsára! A fiatal legénység is előre örül, milyen nagy ur lesz ő nemsokára, hiszen csak kinek egy, kinek két kis esztendeje van hátra. A tisztek és önkéntesek sokkal prózaibb dolgon kezdik: sietnek — fürödni s a déli korzón pompás új bluzokban és a szinte elfeledett elegáns Pejácsevich-nadrágban ott feszít az egész főhadnagyi, hadnagyi, hadapródi és önkéntesi kar a szép asszonyok, szép leányok nem csekély kellemes meglepetésére, míg a csöndes kapitány és törzstiszt urak boldogan ölelik meg a rég nem látott kis feleséget — a kinek van — vagy dülnek le pihenni a diványra — a kinek van — s mindenütt felhangzik a boldog sóhaj: — Es ist nur ein Kaiserstadt, und nur ein Grosswardein!

* **A város világitása.** Nagyvárad város tanácsa felhívta a közvilágitásra pályázó vállalkozókat, akiknek ajánlatai csak szeptember 30-ig bír kötelező érvénnyel, hogy a kötelezettséget hosszabbítsák meg ez évi november 30-ig. Tudvalevőleg a Vasuti Forgalmi Bank szintén adott be pályázatot a villamos világitás berendezésére. Úgy látszik azonban, hogy ajánlata nem volt komoly, mert a tanács megkeresésére kijelentette, hogy ajánlatát visszavonja s kéri az 50.000 korona óvadékának a kiutalását.

* **Elnökjelölés a jogakadémián.** Megnyílt a jogakadémia új tanéve s persze első kérdés az új jogásznemzedék előtt: ki a vivát? ki lesz a két jogászegylet elnöke? Mint már megirtuk, az olvasóköri elnökségre egyetlen komoly jelölt *Molnár* Kálmán III. éves joghallgató, akiben összpontosul az egész ifjuság bizalma. A segélyegyleti elnökségre még mindig nem jegezesedtek ki a vélemények, itt sok jogos és nem jogos ambíció keresne kielégítést. Remélhetőleg itt is meg fogják találni az arra való jelöltet.

* **Lázongó szociálisták.** A szalárdi járásban úgy látszik meleg talajra talált a hazátlan szocializmus. Lapunk multkori számában már említettük, hogy egy pesti asztalos legény, mint jelölt beszédet is akart tartani Paptamásiban, de az előjáróság nem engedte meg. Persze kapkodak fűhöz-fához, kiabáltak, lármáztak, de nem elégedtek meg ennyivel, mert a mult hét egyik napján vitatkozás közben *Hrifcsák* Gergely cipész legény késével megsebesítette a főbíró, szerencsére nem veszélyesen. Mint egész biztos forrásból értesülünk, daczára, hogy győzelemre semmi kilátásuk nincsen, a szociálisták a bihari kerületben szinténtén állítanak jelöltet.

* **Utazás a gazda pénzén.** Az ugynevezett Hoidas-templom mellett lakik *Hönig* Mártonné és ennek a szolgálatában állott *Papp* Róza, míg el nem csapta. A 13 éves leány egy darabig hely nélkül csavargott, de úgy látszik, a szíve csak visszavonta régi gazdájához. Vagy legalább a pénzes szekrényéhez. Ez a vonzalom valamelyik délután ellenállhatlanná vált *Papp* Rózában. *Szabó* Julis nevű konyhabölgy-kollégája társaságában elment *Hönig* lakására, a hol senkit sem találván, a szekrényből kivett 20 koronát s e kedves emlékek távozott. A kapuban várt rá *Szabó* Julis, azzal együtt rögtön vasutra ült. Eppen kifutotta a jegy ára mindkettejüknek. *Szabó* Julis Késmárkra utazott s ott szolgálatba állott, *Papp* Róza elég biztosnak érezte magát Debreczenben is. Ott elköltötte a mi néhány hatosa maradt s az éhség mellett ismét honvágyat kezdett érezni. Hazajött hát gyalogszerrel Nagyváradon lakó szüleihez. Itt persze rögtön felismerték s a rendőrségre vitték, a hol

mindent bevallott annak rendje és módja szerint s most szabadlábban várja sorsa fordulását.

* **Ugron Gábor B.-Püspökiben.** Lelkes ováció színhelye volt tegnap reggel a b.-püspöki-i állomás peronja. A mihályfalvai vonat robogott be, hogy megvárja a Várad felől jövő pesti gyorsvonatot. A mihályfalvai vonatról számosan szálltak le, hogy átszálljanak a gyors vonatra. De az csak egy pár perc késéssel érkezett meg, mialatt az utasok a vágányok közt vártak. Egyszerre feltűnt egy magas termetű, megnyerő arcú, szép férfi, kit meglátván az utasok, rögtön suttogni kezdtek: Ni, ez Ugron Gábor! És rá nemsokára mintegy vezényszóra hangzott fel a lelkes egyhangú éljenzés: Éljen Ugron Gábor! — Ugront, ki Király-Helmecsről jött és ugyszállt át a gyorsvonatra, a parázs kis tüntetés kellemesen lepte meg és mosolyogva köszönte meg.

* **Elveszett táska.** Szombat d. u. az I. osztályu vasuti váróteremből a belényesi vasutal elutazott egy uri ember s fekete bőr táskáját a perronon. Felejtette felkéri a becsületes megtalálót, juttassa el a táskát a rendőrségre.

Igazságszolgáltatás.

Testvérgyilkos. A tegnapi nap folyamán volt az első esküdtszéki tárgyalás, mely az újonnan rendbehozott tárgyalási teremben tartatott meg. A tanács elnöke *Millye Gyula* táblai bíró, szavazóbírák *Fassie Pál* és *Dobozy Péter* törvényszéki bírák, tanácsjegyző *Temleitner Gyula*. A közvádó dr. *Nagy Géza* s a vádlott védője *Zigre Miklós* ügyvéd.

A teljes számban megjelent esküdtek közül *Millye Gyula* elnök szolgálata kisorsolta: *Badar Béni*, *Kasolszán Döme*, *Kenderesi Lajos*, dr. *Komlós József*, *Kovács Ferencz*, *Kugler Albert*, *Lovass Zsigmond*, *Magyary Miklós*, dr. *Nocván József*, *Országh Antal*, *Paizs Béla*, *Szentiványi Károly* esküdteket s *Madaras Elek* és *Nohr Ferenczet* pedig pótesküdtékül.

A vádlott *Czurkács János*, ki testvérét, *Czurkács Tógyeri* baltájával ütötte le; szándékos emberölés büntette miatt állított az esküdtszék elé. Folyó évi május hó 3-án ugyanis *Czurkács János* fát vágott az erdőben, testvére *Tógyer* pedig ugyancsak az erdő mellett őrizte apjának tehenét; már itten kezdték a veszekedést, amiről *Czurkács Péter* tesz tanúságot, ki az erdő mellett abban az időben szántott. Innen még együtt hajtották haza a teheneket a tanyára, de annyira elmérgesedett már a civódás, hogy alig fordultak ki a tanyáról, *Czurkács János* testvérét *Tógyert* a nála levő baltával leütötte.

Az elnök kérdésére előadja, hogy csak addig ütötte meg állt és hogy csak egyszer, vagy kétszer, amidőn összerogyni látta, elszaladt mert nagyon megijedt; arra nézve, hogy nová akart ütni, nem tud választ adni, mert mint állítja oly sötét volt, hogy csak a körvonalait látta öccsének. — Tettét beismeri és szánja.

Tanukul ki lettek hallgatva: özv. *Czurkács Tógyerné Szekére Flore*, a meggyilkolt özvegye; *Czurkács Péter*, *Czurkács Fanye Heregyi*, *Popa Anna*, özv. *Czurkács Péterné*, *Filip Macinlika*, melyek valamennyien a vádlott vallomásával egybehangzóan adják elő az esetet.

Özv. *Czurkács Péterné* előadja még, hogy midőn a teheneket hazahajtották, *János* a vádlott megvárta míg *Tógyer* megfejtje a teheneket és együtt indultak hazafelé.

Az idő előrehaladottsága miatt, de megtekintettel arra is, hogy tegnap a tárgyalást teljesen befejezni ugysem lehetett, az elnök a tárgyalás folytatását ma reggel 9 órára halasztotta.

Ma fogják tehát a vád- és védbeszédet elmondani és az esküdtek ma döntenek véglegesen *Czurkács János* büntetésében, melynek alapján a tanács majd meghozza az ítéletet.

TANUGY.

A tanügyi közigazgatás egyszerűsítése.

A belügyminiszter kezdeményezésére a közigazgatás minden ágában serényen folyik az akció az adminisztráció egyszerűsítése érdekében. A vallás- és közoktatásügyi miniszter is a vezetése alatt álló minisztériumban már megtette ez ügyben a lépéseket, e hó 11-én pedig 2974. eln. sz. a. körrendeletet bocsátott ki a főigazgatósághoz és ezek útján a középiskolák igazgatóságaihoz, melyben felszólítja az alsóbb tanügyi hatóságokat, hogy tegyenek javaslatot az iránt, miben és mennyiben lehetne az adminisztrációt az ő hatáskörükben egyszerűsíteni. Ezen fölöttébb üdvös és régóta óhajtott rendelet értelmében az egyszerűsítések kiterjedhetnek nemcsak az irodai munkák technikai részére, hanem az érdemleges intézkedések gyorsítására, sőt a főigazgatói és igazgatói hatáskörök kiszélesítésére is, amennyiben ez az ügyek gyorsabb elintézésére és hathatósabb fogantatására vezetne.

A tanügyi hatóságok nagy örömmel fogadták a rendeletet, mely munkájukat volna hivatva megkönnyíteni; de hogy javaslataiknak meg lesz-e az óhajtott hatása, az már más kérdés.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

ta: *Luci Ben* iart. Ir

Francziából: K—ő.

70.
— Tenni, ismétlé don Estevan, de mit tenni, az Istenért! . . . Szegény kicsikém, hogy téged mosolyogva, boldogan lássalak, a véremet sem sajnálnám . . . És te mégis kételkedél bennem, átkomtól féltél. . .

Az ültetvényes többször megölelte leányát.
— Oh, ők megakarják ölni kit te szeretsz! Becsületesemre, nem fog nekik sikerülni. Hollá, kiáltott a síró cselédekhez, huzzátok meg a lármaharangot! Menj vissza, mondá a küldönczhöz, s mond el uradnak, amit láttál és hallottál. Mielőtt a nap fölkel, még ha le kellene rombolnom a fogházat is, akkor is kiszabadítom azt a fiut. Igaz, hogy el kellend őt rejteni, de hiszen elég nagy az ország, találunk benne egy kis zugot a boldogság számára.

A meszticz újra lovára kapott és szélesen elvágtatott.

Ugyanazon pillanatban felhangzott a kápolna harangjának gyászos kongása.

— Tűz van a tanyán? kérde Alvarez a csarnokba sietve.

— Minden szentekre, ha időm engedné, először téged szidnának össze; a te megmagyarázhatlan okosságod nagy bajnak lehet oka. Munkára! meg kell menteni Miguelt!

Fájdalmas vonaglás vonult végig Alvarez arcán, a mint barátja felé fordult.

— Meg akarod menteni Ricardo gyilkosát? kérde tompa hangon.

— Nem, hanem a mint te rég kitaláltad, Micaela szerelmését!

— Már késő.

— Remélem, hogy még nem. Hozd elő fegyvereimet meg a tiedet.

— Mit akarsz velük?

— Nincs most időm megmagyarázni. Miguel néhány óra múlva meghal.

A harang tovább szólt. A munkások félmeztelenül futottak össze; férfiak, nők, öregek, gyermekek egymás hátán tódultak a nagy udvarba.

Don Estevan parancsára két hatalmas tüzet raktak a csarnok előtt, mely megvilágította az összegyűltek félig álmos, félig ijedt és nyugtalan arczeit, kik egymástól kérdezték az egybehívás okát, ilyenkor, éjszaka közepén. Az

oszlopok mellett puskák, kardok, karabélyok csörgése volt hallható, mert többen fegyvereiket is magukkal hozták. Micaela sápadtan és aggódva, lázas pillantásokkal szemlélte az előkészületeket. (Folyt. köv.)

TAVIRATOR.

A király Göresönyben.

Göresöny, szeptember 16. A király reggel 6 óra 45 perczkor a román trónörökös szállására hajtatott és azután vele Kerekaljára ment, a hol lóraültek és Ozdra lovagoltak. Az égboltozat kiderült. (M. T. I.)

Csempészet a szerb határon.

Konstantinápoly, szept. 16. Calice báró osztrák-magyar nagykövet tegnap jegyzéket adott a portának, a melyben azt mondja, hogy néhány nap óta a szaloniki osztrák-magyar posta küldeményeik a török posta hivatalnokai által Szalonikiból Zibefesébe való szállításánál a szerb határon értéktárgyak eltűnését konstataáltak. A jegyzék a török kormányt teszi ezért felelőssé és kijelenti, hogy a nagykövetség fenntartja magának a jogot olyan intézkedésekre, a melyek alkalmasak az osztrák-magyar postaküldemények szállításának biztosítására. (M. T. I.)

Három milliós sikkasztás.

Budapest, szept. 16. (Saját tud. táv.) *Heilbronn*ból írják: Az ottani *Iparbank* 3 igazgatóját ma letartóztatták, mert több mint 2 és fél millió frank hiányra jöttek rá. *Fux* igazgató lakásán eszközölt kutatás alkalmával 5000 frank értékű bankjegyet találtak. A bank vesztesége több mint 3 millió, a hitelezőit kifizeti, de a nagy veszteség miatt csődöt kell hogy mondjon.

Szerencsétlenség a Kulpán.

Zágráb, szeptember 16. Vivodinában (Károlyváros mellett) nagy szerencsétlenség történt a Kulpa folyón. A kompra, amely rendes vizállás mellett is csak hat embert és egy járművet képes befogadni, szombaton a folyó áradása daczára 26 ember szállt fel két járművel. A nagy teher következtében a kötél elszakadt. A komp neki ment az ozalii malomnak és felborult. A 25 utas közül is csak ketőt sikerült megmenteni, a többi odaveszett. A vizbefultak között van a vivodinai polgármester is. Tegnap óta a Kulpa vize, amely már nyolcz méterrel felül emelkedett, esik. (M. T. I.)

Az elnökváltozás.

Washington, szept. 16. Hay külügyminiszter az idegen hatalmasságok washingtoni képviselőihez körjegyzéket intézett, amelyben hivatalosan értesíti őket Mac Kinley haláláról és arra kéri őket, értesítsék kormányukat, hogy az elnöki hivatal Rooseveltre szállott át. A körjegyzék kiemeli, hogy az amerikai népre nagyon vigasztalóan hatott az az őszinte aggodalom, a melylyel a barátságos nemzetek Mac Kinley betegségének folyását kísérték, mialatt a halállal vívódott, ugyszintén a részvét megnyilatkozásai, mikor még remény volt Mac Kinley életben maradásához. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

A gazdasági egylet gyűlése.

A biharmegyei gazdasági egylet folyó hó 18-án azaz szerdán délután 3 órakor a vármegyeház nagytermében gyűlést tart, melyre a választmányi tagok ezennel meghívotnak.

Tárgyak:

1. Földművelésügyi minisztérium leirata a tél folyamán rendezendő tanfolyamok és előadások iránt.
  2. Földművelésügyi minisztérium a szőlő behozatalára nézve a törv. hatóságokhoz intézett rendeletét megküldi.
  3. Földművelésügyi miniszter leirata szőlővesszők eladására nézve.
  4. Ermihályfalvai szőlőbirtokosság szept. 28-29-én Ermihályfalván tartandó homoki szőlő- és bor kiállításának tervezete.
  5. Elnökség előterjesztése a szept. 26-án tartandó szőlő eszköz és sajtoló kiállítás iránt.
  6. Elnökség jelentése a belényesi és b.-ujfalui kiállításokról.
  7. Barsmegyei gazd. egylet előterjesztése a képviselő választásokra vonatkozólag.
  7. Elnökség jelentése az egylet közlönyének megjelenéséről.
  9. E. pénztárnok előterjesztése.
- Nagyvárad, 1901. szept. 15.

Szabó József,
egyleti elnök.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúli« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, szept. 16.
Buza októberre	7.84
Buza áprilisa	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.93
Káposzta, repeze, aug.	

Értéktőzsde

Budapest, szept. 16.

Osztrák hitel	625 50
Magyar hitel	629 50
Allamvasut	624 50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelzálog	433.—
Salgótarjáni	
Wagon-kölcsön	

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. szept. 16-án.

Magyar aranyjárdék 4%	118.50
Magyar koronajárdék	92 50
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,2%	121 75
Magyarvasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	100 40
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	92 25
Italmérési jog megváltási kötvény	99.75

Horváth-szlavónföldterhermentési kötvény	98 50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	175.—
Tiszszabályozás szegedi sorsjegyek kölcson	145 50
Osztrák járadékpapirban	98 15
Osztrák járadék ezüstben	98 10
Osztrák járadék aranyban	118.90
Osztrák korona járadék	95.10
Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bank részvény	16 45
Magyar hitelbankrészvény	622.—
Osztrák hitelintézet részvény	616 50
Párisi vista	
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.02
Németbirodalmi márka	
London vista	
20 márkás arany	23.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárúsítjuk

u. m. Színes selyem kolmek, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batizst, angol vászon és fehér batizstok.

Szövött áru kesztyük, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek.

Tenis flanell és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkek.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

146-62--0

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Levélfejek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naplárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.